

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över remiss Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (Dnr Fi2018/0312/K)

Örnsköldsviks kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting” (SOU 2018:74).

Den kommunala kostnadsutjämningen syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden.

I enlighet med kommittédirektiven var uppdraget att analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningsystemet fångar upp strukturella kostnadsskillnader och utifrån analysen föreslå angelägna förändringar.

Synpunkter från Örnsköldsviks kommun:

1. Den föreslagna modellen uppnår inte sitt syfte och behöver göras om.

Örnsköldsviks kommun anser att förslaget till förändrad kostnadsutjämning inte uppnår sitt syfte. Den föreslagna modellen leder till ett nettoflöde av kommunala medel från glesare till tätare kommuner och från högskattekommuner till lågskattekommuner.

Örnsköldsviks kommun anser det inte rimligt att norra Sveriges 44 kommuner enligt förslaget ska betala 440 kronor per invånare och att regionen Stockholms 26 kommuner erhåller 726 kronor per invånare samtidigt som den kommunala skattesatsen i norra Sverige är 4,12 procentenheter högre än i Stockholmskommunerna. Det motsvarar ett flöde av medel från de fyra nordligaste länen med nästan 400 Mkr per år av kommunala medel som bidrar till Stockholmskommunernas 1,65 Mdkr. Norra Sverige bidrar i ett förslag som framförallt skall kompensera för gleshet, vilket är ett orimligt resultat.

De stora skillnader i skattesats som finns idag kan, enligt Örnsköldsviks kommun, inte till någon större del förklaras av skillnader i effektivitet, servicenivå, kvalitet och avgiftssättning utan handlar i huvudsak om strukturella nackdelar,

framför allt gleshet. Om kostnadsutjämningsen skulle fånga upp en större del av de faktiska strukturella kostnadsnackdelarna anser Örnsköldsviks kommun att de orättvisa skillnaderna i skattesatser skulle kunna minskas.

Örnsköldsviks kommun anser att en rättvis kommunal kostnadsutjämningsen är mycket viktigt för Sverige, de strukturella skillnaderna måste motverkas. Det föreslagna systemet uppnår inte sitt syfte, flödena går från land till storstad och kommunen kan av den anledningen inte tillstyrka förslaget till förändrad utjämningsen.

Om modellen ändå skulle införas har Örnsköldsviks kommun följande synpunkter.

2. Exempel på skevheter i modellen ges av geografisk gleshet och delmodellen löner.

Örnsköldsviks kommun anser att kommunens gleshet inte beaktas i förslaget. Utredningen konstaterar att merkostnaden för administration i en gles men stor kommun som Örnsköldsvik är 779 kronor per invånare. Förslaget till ersättning enligt förslaget är 0 kr per invånare. Det innebär en ofinansierad merkostnad på över 43 Mkr. Skälen till varför Örnsköldsviks kommun inte skall kompenseras för dessa strukturella nackdelar saknas i utredningsförslaget.

Örnsköldsviks kommun ställer sig vidare frågande till varför stordriftsfördelar i kommuner med gynnsamma förhållanden inte belastas med en kostnad för detta i utjämningsmodellen. Utredningen konstaterar att stordriftsfördelar i tätastora kommuner leder till en minskad kostnad på 580 kronor per invånare. Detta beaktas inte i modellen. Rimligen borde detta gett ett minus i modellen för dessa kommuner, även här saknas skälen i utredningen.

Örnsköldsviks kommun anser att delmodellen löner bör lyftas bort från kostnadsutjämningsystemet. Örnsköldsviks kommun anser att delmodellen tas bort, utifrån att den är påverkbar. Högre lönenivå i en kommun ger högre beskattningsbart skatteunderlag. Eftersom inkomstutjämningsen inte omfördelar till 100 % utan 95 % ger lönetillägget en ytterligare bonus till kommuner med hög skattekraft.

3. Maximera förlusten per invånare vid ett eventuellt genomförande

Örnsköldsviks kommun är en av de hårdast drabbade kommunerna av det nya förslaget med en försämring på -1 100 kronor per invånare jämfört med nuvarande ersättningsmodell. En försämring i den storleksordningen slår hårt mot

förutsättningarna att erbjuda kommunal service, speciellt då Örnsköldsviks kommuns prognoser pekar på stora strukturella kostnadsökningar kommande år.

Örnsköldsviks kommun anser att vid eventuellt genomförande av förslaget ska den maximala förlusten jämfört med nuvarande system stanna vid -500 kronor/invånare för en kommun. Detta är mycket viktigt för att inte få för drastiska konsekvenser hos de mest drabbade kommunerna såsom Örnsköldsvik.

4. Principen begriplighet är inte uppfylld.

En av de bärande principerna för utredningen är att kostnadsutjämnningen ska kunna beskrivas på ett sätt som är begripligt.

Örnsköldsviks kommun anser modellen både vara orimligt komplicerad och dåligt förklarad och att den principen inte uppfylls.

Sammanfattning av synpunkter från Örnsköldsviks kommun:

- 1. Den föreslagna modellen uppnår inte sitt syfte och bör inte införas i sin nuvarande form.**
- 2. Exempel på skevheter i modellen som behöver omarbetas finns inom områdena geografisk gleshet och delmodellen löner.**
- 3. Maximera förlusten per invånare vid ett eventuellt genomförande.**
- 4. Principen begriplighet är inte uppfylld.**

Örnsköldsviks kommun

Per Nylén

Kommunstyrelsens ordförande